

2862

ПРИРОДЊАЧКИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ
MUSEUM D'HISTOIRE NATURELLE DE BEOGRAD

2862

ПОСЕБНА ИЗДАЊА
Editions hors série
Књига 30. Livre

Др ЖИВКО Р. АДАМОВИЋ

ЕКОЛОГИЈА НЕКИХ ВРСТА ФАМ. ASILIDAE
(DIPTERA) И ЊИХОВ ОДНОС ПРЕМА ДОМАЋОЈ
ПЧЕЛИ (APIS MELLIFICA L)

ECOLOGY OF SOME ASILID — SPECIES
(ASILIDAE, DIPTERA) AND THEIR RELATION
TO HONEYBEE (APIS MELLIFICA L)

by

Dr ŽIVKO R. ADAMOVIĆ

БЕОГРАД — БЕОГРАД
1963.

Овај рад посвећујем својој оци
РАФАИЛУ М. АДАМОВИЋУ,
кројачу из Обреновца
ПИСАЦ

У В О Д

Фамилија *Asilidae* Leach спада у подред: *Brachycera* Macquart — реда *Diptera* L.

Представници ове фамилије су средње крупне или крупне, грабљиве диптере, дужине тела од 0,5 до 5 см. Имаго оба пола храни се ловићи друге инсекте, које хвата најчешће у лету. — Усни апарат имага, подједнако развијен код оба пола, модификован је у снажну, као трн оштру, сисаљку, јако хитинизирану, којом азилида убија уловљени плен и сише његове меке делове тела. (Seguy 1950).

На овај начин азилиде униште велики број инсеката. Међутим, неке врсте лове у високом проценту домаћу пчелу па се сматрају штетним.

Фам. *Asilidae* броји око 5.000 познатих врста, од којих већина насељава тропски регион (Seguy, 1951; Imms, 1957).

Фаунистички подаци о врстама азилида у Југославији, фрагментарни су, и налазе се појединачно у радовима извесних аутора (Strobl, 1893—1902; Живојиновић, 1950; Адамовић, 1959; Сое, 1956—1960).

Однос азилида према домаћој пчели (*Apis mellifica* L) у нашој земљи још мање је познат. Прилоге у том смислу дали су код нас Живојиновић (1936) и Адамовић (1949, 1950).

Циљ овога рада био је испитивање екологије неколико врста азилида које се код нас јављају у бројним популацијама у одговарајућим стаништима. Овакав избор врста учињен је зато што само честе и обичне врсте, које се јављају у бројним популацијама, могу имати економски значај; а са друге стране, само на бројним популацијама може се извести довољан број посматрања.

Како је екологија наших врста азилида непозната, било је потребно, пре свега, извести низ идиеколошких испитивања.

Други, и најважнији, задатак био је одредити место и улогу популације имага испитиваних врста које оне имају у животним заједницама у којима се налазе.

У том циљу требало је пратити кретање популација имага.

Затим, испитати режим исхране, и непријатеље посматраних врста азилида, упознати њихове еколошке нише и односе коегзистенције и компетиције између појединих врста азилида у истом станишту.

С А Д Р Ж А Ј

УВОД	— — — — —	3
СПИСАК ИСПИТИВАНИХ ВРСТА ФАМ. <i>ASILIDAE</i>	— — — — —	4
ИДИОЕКОЛОШКА ИСПИТИВАЊА АЗИЛИДА	— — — — —	5
Лов плена	— — — — —	5
Парење	— — — — —	6
Полагање јаја	— — — — —	7
РИТАМ ДНЕВНЕ АКТИВНОСТИ	— — — — —	8
Методски поступак у испитивању	— — — — —	8
Ток и распоред дневних активности	— — — — —	8
Опадање активности у подневним часовима	— — — — —	16
Вертикалне миграције популације <i>Stenopogon callosus</i> током дана	— — — — —	16
ПОПУЛАЦИЈА ИМАГА ВРСТЕ <i>DYSMACHUS BILOBUS</i>	— — — — —	18
Методски поступак у испитивању	— — — — —	19
Животни циклус врсте <i>Dysmachus bilobus</i>	— — — — —	20
Станиште популације <i>Dysmachus bilobus</i>	— — — — —	20
Сезонско кретање популације имага	— — — — —	20
Годишње кретање популације имага	— — — — —	26
Фенолошке промене у току година	— — — — —	26
Синхронизам фенолошких појава у вегетацији и у популацији имага врсте <i>Dysmachus bilobus</i>	— — — — —	26
Годишње кретање густине популације имага	— — — — —	29
Дискусија годишњег кретања густине популације имага	— — — — —	31
ТЕРИТОРИЈАЛНОСТ	— — — — —	32
АЗИЛИДЕ У ЛАНЦИМА ИСХРАНЕ	— — — — —	34
Методски поступак у испитивању	— — — — —	34
Режим исхране имага	— — — — —	34
Ширина еколошке валенце за исхрану	— — — — —	34
Сезонске промене у исхрани имага	— — — — —	36
Утицај локалне фауне инсеката на исхрану имага	— — — — —	38
Непријатељи азилида	— — — — —	39
Место азилида у ланцима исхране	— — — — —	43
ЕКОЛОШКЕ НИШЕ АЗИЛИДА	— — — — —	44
Појам еколошке нише	— — — — —	44
Број врста у једној еколошкој ниши	— — — — —	46
Диференцираност еколошких ниша испитаних врста азилида	— — — — —	47

ДИСКУСИЈА НАВЕДЕНИХ ПРИМЕРА КОЕГЗИСТЕНЦИЈЕ СЛИЧ-		
НИХ ВРСТА АЗИЛИДА У ИСТОМ СТАНИШТУ	— — — —	64
Интерспецифична територијалност	— — — —	65
Суперабундантна храна и алтернативни плен	— — — —	65
Узроци разлика у режиму исхране азилида	— — — —	68
ОДНОС АЗИЛИДА ПРЕМА ДОМАБОЈ ПЧЕЛИ (<i>APIS MELLIFICA</i>)		73
Кратак преглед досадашњих испитивања	— — — —	73
Резултати обављених испитивања	— — — —	73
Место напада азилида на домаћу пчелу	— — — —	75
Узроци напада азилида на домаћу пчелу	— — — —	76
Обим штете од азилида	— — — —	80
Губитци једног пчелињег друштва од предатора	— — — —	81
ЗАКЉУЧЦИ	— — — —	83
ЛИТЕРАТУРА	— — — —	85
SUMMARY	— — — —	90